

KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET I OSLO
FORNMINNESEKSJONEN
Postboks 6762,
St. Olavs Plass
0130 Oslo

RAPPORT

ARKEOLOGISK UTGRAVING

Dyrkingsspor, busetnad- og aktivitetsområde

Onsaker, 220/1,
Hole kommune, Buskerud

Feltleiar: Kjetil Loftsgarden
Prosjektleder: Lil Gustafson

Panoramafoto over Onsaker, tatt mot vest

Oslo 2012

**KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET
I OSLO**

Gards-/ bruksnavn Onsaker, 220/1	Kommune, fylke Hole kommune, Buskerud
Saksnamn Onsaker	Kulturminnetype Kokegropes og fossile åkerlag
Saksnummer (arkivnr. KHM) 2011/966	Tiltakskode/ prosjektkode 204874
Eigar/ brukar, adresse	Tiltakshavar Torbjørn Slåtto
Tidsrom for utgraving 11.-13. april 2011	GPS-koordinat, UTM33 X: 232332 Y: 6671444
A-nr. 2011/202	C.nr. C57818
ID-nr (Askeladden) 139641-47	Negativnr. (KHM) Cf34404
Rapport ved: Kjetil Loftsgarden	Dato: 22. august 2012
Sakshandsamar Lil Gustafson/Kjetil Loftsgarden	Prosjektleiar Lil Gustafson

SAMANDRAG

Den arkeologiske undersøkinga var knytt til etablering av traktorveg over eit jorde mot Onsakervika. Etter reinsing og snitting vart mange av dei registrerte strukturane avskrivne, me reknar fire av kulturminna som automatisk freda; to kokegropes (S2 og S4) og spor etter fossile åkerlag (S1 og S10). Desse vart alle dokumentert og undersøkt og det vart tatt prøver frå profilet. Dei to kokegropene vart datert til eldre bronsealder. Den eldste daterte kokegropa (S4) vart datert på furu, noko som kan ha ein innverknad på dateringsresultatet. Dei fleste kokegropene vert datert til eldre jernalder, særskild romartid (AD 0 – 400) og folkevandringstid (AD 400-600). Det er likevel kjent dateringar tilbake til bronsealder (jf. Gustafson, Heibreen og Martens 2005). Fossile åkerlag vart datert til folkevandringstid og mellomalder. Det var ikkje mogleg å avgrense utstrekningen av dei fossile åkerlag, då me ikkje kunne utvide undersøkingsområdet utover vegtraseen.

Kokegropene og åkerlaga viser at det har vore busettad og aktivitet i området frå bronsealder og fram til nyare tid. Undersøkinga er likevel svært avgrensa og gjev oss difor berre eit fragmentarisk innblikk i førhistoria på Onsaker.

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKINGA	1
2. DELTAKARAR, TIDSROM, FORMIDLING	1
3. LANDSKAPET, FUNN OG FORNMINNE	1
4. UTGRAVINGA.....	3
4.1. Problemstillingar	3
4.2. Utgravningsmetode.....	3
4.3. Utgravninga.....	4
4.5. Utgravningsresultat.....	4
5. KONKLUSJON OG VURDERING AV RESULTATENE.....	7
6. LITTERATUR	7
7. VEDLEGG	8
7.1. Liste over strukturar	8
7.3. Teikningar	9
7.4. Fotoliste	14
7.5. Naturvitenskapelige analyser	15
7.6. Tilveksttekst	17

RAPPORT FRÅ ARKEOLOGISK UTGRAVNING

ONSAKER, GARDSVEG

Onsaker, 220/1, Hole kommune, Buskerud

KJETIL LOFTSGARDEN

---

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKINGA

Det planlagde tiltaket gjeld etablering av traktorveg over eit jorde frå tunet på garden ned mot Onsakervika i vest. Den planlagde vegen er i klasse 7 med breidde på 5-6 m og lengde ca. 325 m. Vegen skal fungere som atkomstveg til Onsakervika camping, samt tilgang til jord- og skogbruksareal.

Området ligg på vestsida av Røysehalvøya, i hellande terreng mot Onsakervika ved Tyrifjorden. Fylkeskommunen gjennomførte ein registrering ved maskinell søkesjakting, prøvestikk og overflateregistrering i november 2011 (Tidemansen 2010). Det vart funnen restar av 9 kokegropar, og nokre udefinerte strukturar. Desse fekk Askeladden id 139641-47. Den arkeologiske utgravinga vart gjort med utgangspunkt i prosjektplan utarbeidd av Gustafson (2011).

2. DELTAKARAR, TIDSROM, FORMIDLING

Kulturhistorisk museum gjennomførte utgravinga i perioden 11.-13. april 2011. Kjetil Loftsgarden var fettleiar. Lil Gustafson var prosjektleiar og var med i felt 11. april. Sjaktene låg oppe frå fylkeskommunen si registrering, så det var ikkje naudsynt med bruk gravemaskin. Det var ikkje lagt opp til organisert formidling, men interesserte naboar og forbipasserande vart vist rundt påfeltet

3. LANDSKAPET, FUNN OG FORNMINNE

Den delen av Hole kommune som ligg mellom Nordfjorden i vest og Steinsfjorden i aust går under bygdenavnet Røyse. Området der det skal byggast veg ligg på vestsida av Røysehalvøya i hellande terreng ned mot Onsakervika ved Nordfjorden i Tyrifjorden.

Jordbruksareal dominar landskapet og det har vore stor jordbruks- og busetnadsaktivitet i området tilbake til steinalderen. Blant anna er eit fragment av ei skaftholøks frå yngre steinalder (C5649) funnen på garden Bønsnes ved Persløkka. Halvøya er rik på kulturminne frå jernalder. Rike gravfunn samlar seg gjerne ved knutepunkt på ferdselsårer mellom innland og kyst (Gustafson 2004). Røysehalvøya har hatt ein strategisk lokalisering ved at ein her har god oversikt over Tyrifjorden.

Figur 1: Oversiktskart, utarbeidd av Kjetil Loftsgarden (kartgrunnlag: Statens kartverk. Tillatelsesnummer NR 12000-150408SAS).

Ei rekke stadnamn, spesielt i den vestre delen av halvøya, inneholder samansetningar med gudenamn som Frøy, Frøya, Ull og Odin (Onsaker=Odins åker). Gustafson (2004:136) tenkjer seg at samlinga av gudenamn moglegvis speglar eit kultsenter i området, eit senter knytt til den nye ”organisasjonen” *Ringerike* i yngre jernalder.

Det ligg fleire gravfelt på halvøya. Gravfeltet på Frøyshov ligg nordaust for Onsaker gard. Med sine 24 gravrøyser er dette det største feltet på Røyse. Fleire av gravene er våpengraver, men tilsynelatende utan rikdom. Det fins likevel opplysninger om ein tapt ring av gull, og ei av gravene inneheldt ein spore (Gustafson 2004:130).

Til liks med Gustafson vektlegg også Frans-Arne Stylegar (2004:147) området ved nordenden av Tyrifjorden som eit viktig knutepunkt mellom innlandsbygdene og kysten. Stylegar (2004:175) hevdar at ”Ringerike i jernalderen besto av et antall mindre, klart avgrensede bebyggelsesdistrikter, og at hvert av dem representerer et bebyggelseshierarki med røter i eldre jernalder eller tidligere. Spesielle funnkategorier (kontinental import), formminnetyper (storhauger, store gravplasser) og visse typer stedsnavn er konsentrert til bebyggelser sentralt plassert i disse mindre distriktene”. Stylegar (2004:176) meinar vidare at ”... man bør behandle hele den sentrale delen av Ringerike som et multifunksjonelt sentralplasskompleks av høy status, der de ulike elementene som er knyttet til komplekset finnes spredt i de fire nabobygdene Heradsbygd, Haugsbygd, Norderhov og Hole/Røyse”.

Røysehalvøya vurderast å ha høg til svært høg kulturhistorisk verdi i ”Nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap i Buskerud”. Sett i samanheng med biologisk verdifulle kultur-miljø vurderast halvøya å ha nasjonal verdi i kulturlandskapssamanheng.

4. UTGRAVINGA

4.1. PROBLEMSTILLINGER

Opplysningar om problemstillingar er henta frå prosjektplanen (Gustafson 2011). Kokegropes blir definert som gropes med eit kollag/kollinse i botn, og med eit lag skjørbrent stein over. Gropene kan ha hatt fleire funksjonar, men ein reknar med at hovedformålet har vore å ”koke” mat. Stein vart lagt i eit bål og magasinerte med det varme. Deretter vart maten pakka inn og lagt på steinane, og gropene vart dekka med torv eller jord. Slik fungerte kokegropene som ei varmekasse eller primitiv steikeomn. Denne teknikken for å lage mat er kjent i mange kulturar, og i hovudsak har gropene truleg hatt samanheng med måltid.

Gropene si utforming og datering varierar, og det er framleis uavklarte spørsmål knytt til dette. I denne svært avgrensa undersøking kan spørsmål kring funksjon neppe bli belyst, her er dateringane det viktigaste formålet. Kokegropene påvist i denne smale stripa over åkeren på ein gard som ut frå namnet må skrive seg frå jernalderen om ikkje før, og der namnet også peikar mot ein kultplass (Odins åker), er sannsynlegvis del av eit større kokegropfelt, som kan representera ein festplass.

C14-dateringer vil gje informasjon om kokegropene si innbyrdes samanheng i tid. Vidare vil dateringar sette gropene inn i ein kulturhistorisk og tidsmessig samanheng med andre, nærliggande kulturminne. Treartbestemming av kol i gropene vil kunne gje informasjon om vegetasjonen i nærområdet.

4.2. UTGRAVNINGSMETODE

Utgravinga fann stad sør og sørvest for Onsaker gard, i hellande terreg ned mot Onsakervika og Nordfjorden. Undersøkinga starta i aust ved hovudvegen og fortsatte nedover mot Onsakervika. Strukturane vart markert og gjeven eit fortløpende nummer frå S1 til S13. Etter strukturane vart krafsa fram vart dei finreinsa og snitta, samt beskriven og dokumentert ved foto og teikning i plan. Trekolprøver vart tatt ut frå profilet for vedartsbestemming og C14-datering. Innmålinger av strukturane vart gjort ved bruk av CPOS av fylkeskommunen. Dette var tilstrekkeleg for denne undersøkinga, og det vart ikkje gjort ytterlegare innmålingar i samband med den arkeologiske utgravinga.

4.3. UTGRAVNINGA

Sjaktene frå registreringa låg framleis ope, og fylket hadde avdekt heile vegtraseen under sin registrering. Det var difor ikkje naudsynt med gravemaskin ved undersøkinga. På grunn av tiltaket si avgrensa karakter var det heller ikkje høve til å utvide undersøkingsområdet. Registreringa vart gjennomført i november i 2010 og sjaktene låg ope over vinteren. For å beskytte dei registrerte strukturane hadde fylket lagt jordmasser over dei. Vår undersøking gjekk difor ut på å rense fram strukturane, dokumentere og undersøke dei. Alle strukturane som var registrert som automatisk freda kulturminne vart undersøkt, men fleire vart avskrivne. Dette må tilskrivast at frost, snø og dårlige ljosforhold vanskeleggjorde registreringa.

Vegtraseen gjeng rett sør for tunet på Onsaker og vest mot Onsakervika, jf. figur 2. I den austlege delen av området låg det ein berg rett under matjordlaget. Undergrunnen i aust er i hovudsak gråbrun leire, medan det blir meir grusblanda sand vest i området.

Figur 2. Ortofoto over tiltaksområdet, utarbeidd av Kjetil Loftsgarden (kartgrunnlag: Statens kartverk. Tillatelsesnummer NR 12000-150408SAS).

4.5. UTGRAVNINGSRESULTAT

Fylket hadde registrert i alt 12 kulturminne innafor traseen, ni automatisk freda og tre med uavklart vernestatus. Mange av strukturane var usikre, og fleire inneheldt lite varmepåverka stein, og i enkelte strukturar såg det ut til å vere ein blanding av noko skjørbrændt stein og noko stein utan synleg varmepåverking.

Etter reinsing og snitting av alle strukturane vart mange avskrivne, me reknar fire av kulturminna som automatisk freda; to kokegropar (S2 og S4) og spor etter fossile åkerlag (S1 og S10). Desse vart alle dokumentert og undersøkt og det vart tatt prøver frå profilet.

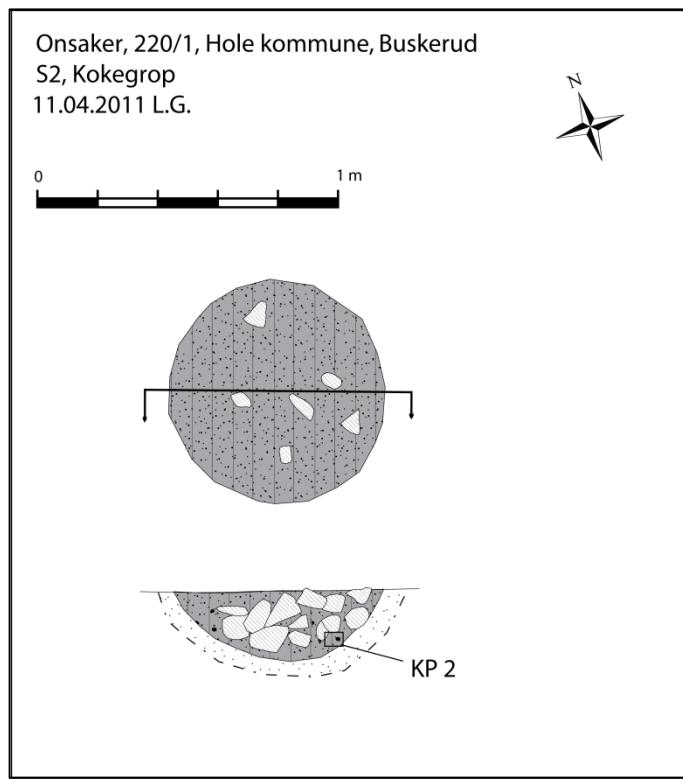
S-nr	Type	Form i plan	Dimensjon, cm	Djupn, cm	Kommentar
S1	Fossilt åkerlag			20	Fossilt åkerlag under dagens åker. Tjukn dagens åkerlag: ca 25 cm gråbrun humus. Tjukn fossilt åkerlag: ca 20 cm mørk humus med kolbitar og skjørbrent stein. Det vart tatt ut kolprøve og pollentrøper av åkerlaget. Åkerlaget er bevart på grunn av berg som ligg rett Ø for åkerlaget.
S2	Kokegrop	Rund	70x70	22	Klart avgrensa mot undergrunnen. Fyll av mørk brun humushaldig sand/silt, noko kol. Varmepåverka stein synleg i overflata. Profil: Skrå sider og avrunda botn, same fyll som i plan. 10 liter varmepåverka stein vart fjerna fra den snitta delen.
S4	Kokegrop	Oval	106x84	38	Til dels lite markert avgrensing mot undergrunnen. Fyll av mørk brun humushaldig sand/silt, noko kol. Varmepåverka steiner synleg i overflata. Profil: Skrå side mot V, meir ujamn mot Ø. Same fyll som i plan. Undergrunnen mot Ø består av meir grov sand enn V for gropen. 20 liter varmepåverka stein vart fjerna
S9	Grop	Rund	130x120	28	Klart markert avgrensing mot undergrunnen. Fyll av mørk brun humushaldig sand/silt, noko kol. Noko varmepåverka stein synleg i overflata. Profil: Skrå sider, noko ujamnt. Same fyll som i plan. Klart avgrensa mot undergrunnen. Små mengder varmepåverka stein i gropen. 2,5 liter varmepåverka stein vart fjerna fra den snitta delen. 28 cm dyp. Avskreven etter moderne datering.
S10	Fossilt åkerlag			22	Fossilt åkerlag under dagens åker. Tjukn dagens åkerlag: 30 cm gråbrun humus. Tjukn fossilt åkerlag: ca 22 cm mørk humus med kolbitar. Det vart tatt ut kolprøve og pollentrøper av åkerlaget.

Figur 3. Strukturliste

Cf_34404_03: Lil Gustafson reinsar fram ei kokegrop, tatt mot vest-nordvest.

Figur 4. Reienteikning av kokegrop, S2.

Det vart tatt inn åtte kolprøver, alle vart vedartsbestemt av Helge I. Høeg. Fem av prøvene vart sendt til C14-datering ved NTNU (sjå vedlegg). Kokegropene er datert til eldre bronsealder. Medan dyrkingslaga er datert til eldre folkevandringstid og mellomalder, jf. figur 5. Dyrkingslaga S1 og kokegrop S4 er datert på kol frå furu, som kan ha høg eigenalder og gje avvik i forhold til den faktiske alderen på strukturane. Det vart tatt inn pollentrøsker frå dei fossile åkerlag, men desse vart ikkje sendt inn til analyser.

Strukturnr	Prøvenr	C-nummer	Struktur	Lab. nr.	Gram	Treslag	C-14 år BP	Kalibrert
S1	KP1	C57818/1	Dyrkingslag	2868	0,25	pinus	1585 ± 30	AD 430-540
S2	KP2	C57818/2	Kokegrop	2869	0,4	betula	3005 ± 35	1295-1140 BC
S2	KP3	C57818/3	Kokegrop		0,9	Salix/populus		
S4	KP4	C57818/4	Kokegrop		0,8	Salix/populus		
S4	KP5	C57818/5	Kokegrop	2870	0,1	pinus	3450 ± 30	1855-1690 BC
S9	KP6	C57818/6	Grop		4,5	picea		
S9	KP7	C57818/7	Grop	2871	0,4	pinus	275 ± 25	AD 1640-1655
S10	KP8	C57818/8	Dyrkingslag	2872	0,6	picea	625 ± 25	AD 1305-1395

Figur 5. Liste over kolprøver

5. KONKLUSJON OG VURDERING AV RESULTATENE

Den arkeologiske undersøkinga var knytt til etablering av traktorveg over eit jorde mot Onsakervika. Kokegropene som vart undersøkt er datert til eldre bronsealder. Den eldste daterte kokegropa (S4) vart datert på furu, noko som kan ha ein innverknad på dateringsresultatet. Dei fleste kokegropene vert datert til eldre jernalder, særskild romartid (AD 0 – 400) og folkevandringstid (AD 400-600). Det er likevel kjent dateringar tilbake til bronsealder (jf. Gustafson, Heibrean og Martens 2005). Fossile åkerlag vart datert til folkevandringstid og mellomalder. Det var ikkje mogleg å avgrense utstrekningen av dei fossile åkerlag, då me ikkje kunne utvide undersøkingsområdet utover vegtraseen.

Kokegropene og åkerlaga viser at det har vore busettnad og aktivitet i området frå bronsealder og fram til nyare tid. Undersøkinga er likevel svært avgrensa og gjev oss difor berre eit fragmentarisk innblikk i førhistoria på Onsaker.

6. LITTERATUR

Gustafson, L. 2004. Jernalderlandskapet rundt Tyrifjorden. I *Halvdanshaugen – Arkeologi, historie og naturvitenskap. Universitetets kulturhistoriske skrifter nr.3.* J. H. Larsen og P. Rolfsen (red): 127-144. Oslo

Gustafson, L. 2011. *Prosjektplan. Undersøkelse av automatisk fredete kulturminner (id 139641-47, kokegrop mm), Gårdsvei på Onsaker, Onsaker, 220/1, Hole kommune, Buskerud*

Gustafson, L., Heibrean, T. og J. Martens, red. 2005 De gåtefulle kokegropene. *Varia 58.* Oslo.

Tidemannsen, K. 2010. *Kulturhistorisk registrering. Gardsveg Onsakervika, Hole kommune, GBnr.: 220/1.* Upublisert rapport, Buskerud fylkeskommune

Stylegar, F.-A. 2004. Mellom Stein og Gjermundbu: Makt og bebyggelse på Ringerike i vikingtid og middelalder. I: *Halvdanshaugen – Arkeologi, historie og naturvitenskap. Universitetets kulturhistoriske skrifter nr.3.* J. H. Larsen og P. Rolfsen (red): 145-182. Oslo

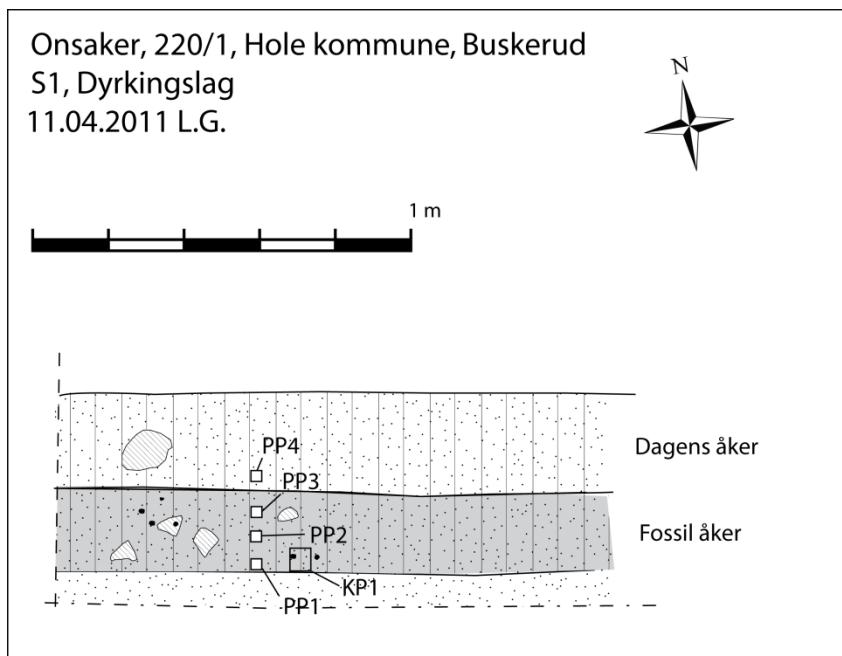
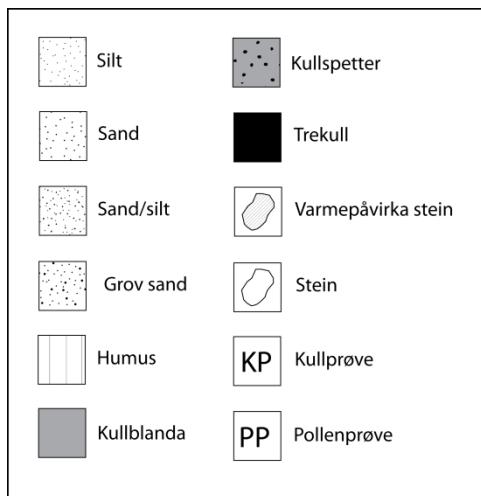
7. VEDLEGG

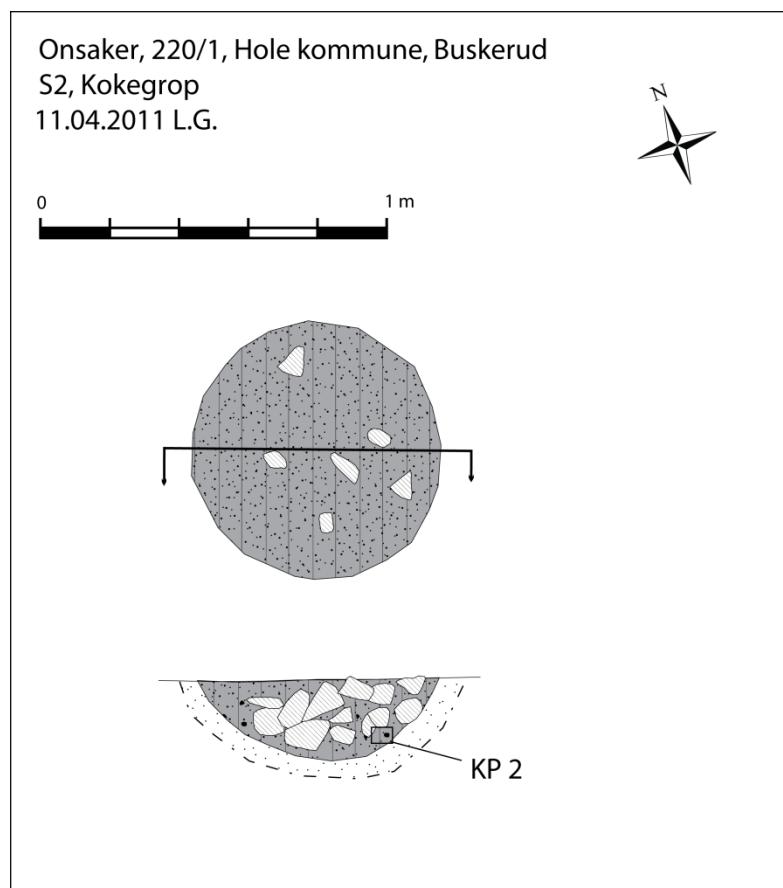
7.1. LISTE OVER STRUKTURAR

Askeladden ID	StrukturID	Strukturtype	Kontekst	Form i flate	Sider i profil	Bunn i profil	Diameter	Bredde.	Lengde.	Profildybde	Beskrivelse	Datering, BP	Innskrevet av	Dato
Id 139644-1	S1	Kulturlag	Fossil åker							0	Fossilt åkerlag under dagens åker. Tjukn dagens åkerlag: ca 25 cm gråbrun humus. Tjukn fossilt åkerlag: ca 20 cm mørk humus med kolbitar og skjørrent stein. Det vart tatt ut kolprøve og pollenprøver av åkerlaget. Åkerlaget er bevart på grunn av berg som ligg rett Ø for åkerlaget.	1585 ± 30	Lillian Gustafson	11-apr-11
Id 139641-1	S2	Kokegrop	Kokegropfelt	Rund	Skrå	Rund	70			22	Plan: Rund, klart avgrensa mot undergrunnen. Fyll av mørk brun humushaldig sand/silt, noko kol. Varmepåverka stein synleg i overflata. Profil: Skrå sider og avrunda botn, same fyll som i plan. Mykje varmepåverka stein. 10 liter varmepåverka stein vart fjerna fra den snitta delen. 22 cm dyp.	3005 ± 35	Lillian Gustafson	11-apr-11
Id 139641-2	S3	Avskrevet					0			0	Avskriven etter snitting		0	Gustafson 11-apr-11
Id 139645-1	S4	Kokegrop	Kokegropfelt	Oval	Ujevn	Ujevn	0	84	106	38	Plan: Oval, til dels lite markert avgrensning mot undergrunnen. Fyll av mørk brun humushaldig sand/silt, noko kol. Varmepåverke steiner synleg i overflata. Profil: Skrå side mot V, meir ujamn mot Ø. Same fyll som i plan. Undergrunnen mot Ø består av meir grov sand enn V for gropa. Mykje varmepåverka stein i gropa. 20 liter varmepåverka stein vart fjerna fra den snitta delen. 38 cm dyp.	3450 ± 30	Kjetil Loftsgarden	12-apr-11
Id 139642-1	S5	Avskrevet					0			0	Avskriven etter snitting.		0	Loftsgarden 12-apr-11
Id 139647-1	S6	Avskrevet					0	0	0	0	Avskriven etter snitting.		0	Loftsgarden 12-apr-11
Id 139647-2	S7	Avskrevet					0	0	0	0	Avskriven etter snitting.		0	Loftsgarden 12-apr-11
Id 139647-3	S8	Avskrevet					0	0	0	0	Avskriven etter snitting.		0	Loftsgarden 12-apr-11
Id 139643-1	S9	Grop / nedgravning		Rund	Ujevn	Flat	0	120	130	28	Plan: Rund, klart markert avgrensning mot undergrunnen. Fyll av mørk brun humushaldig sand/silt, noko kol. Noko varmepåverka stein synleg i overflata. Profil: Skrå sider, noko ujamnt. Same fyll som i plan. Klart avgrensning mot undergrunnen. Små mengder varmepåverka stein i gropa. 2,5 liter varmepåverka stein vart fjerna fra den snitta delen. 28 cm dyp. Avskriven etter moderne datering.	275 ± 25	Kjetil Loftsgarden	12-apr-11
	S10	Kulturlag	Fossil åker				0	0	0	0	Fossilt åkerlag under dagens åker. Tjukn dagens åkerlag: 30 cm gråbrun humus. Tjukn fossilt åkerlag: ca 22 cm mørk humus med kolbitar. Det vart tatt ut kolprøve og pollenprøver av åkerlaget.	625 ± 25	Kjetil Loftsgarden	13-apr-11
Id 139646-1	S11	Avskrevet					0	0	0	0	Avskriven etter snitting.		0	Loftsgarden 13-apr-11
Id 139646-2	S12	Avskrevet					0	0	0	0	Avskriven etter snitting.		0	Loftsgarden 13-apr-11
Id 139646-3	S13	Avskrevet					0	0	0	0	Avskriven etter snitting.		0	Loftsgarden 13-apr-11

7.3. TEIKNINGAR

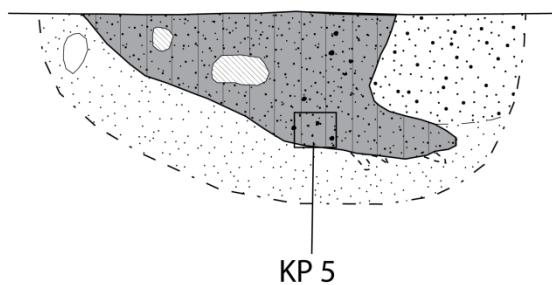
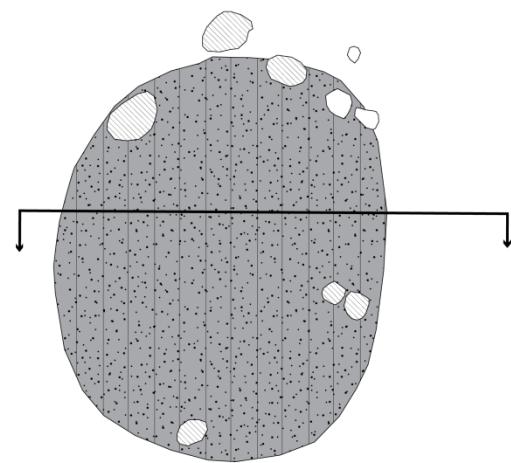

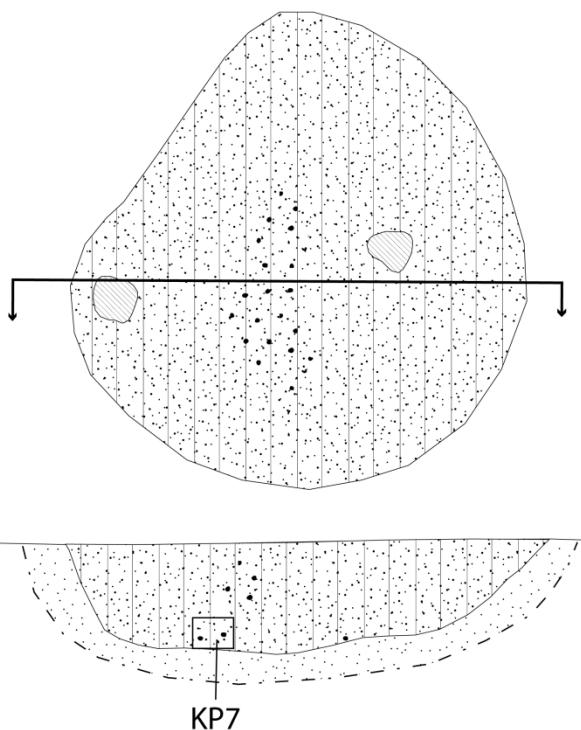
Onsaker, 220/1, Hole kommune, Buskerud
S4, Kokegrop
12.04.2011 K.L.

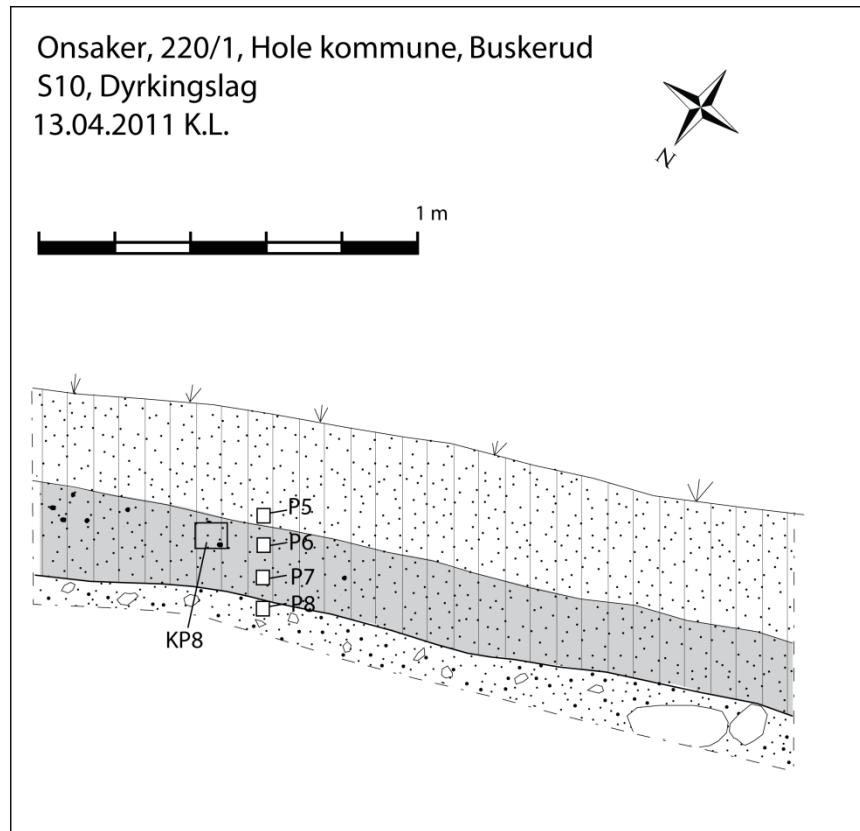

0 1 m

Onsaker, 220/1, Hole kommune, Buskerud
S9, Mogleg kokegrop
12.04.2011 K.L.

7.4. FOTOLISTE

Fotoliste Onsaker, Cf34404, Saksnr.: 2011/966

Dato	Nr	Cf-nr	Retning	Beskriving	Sign
11.04.2011	2335	34404_01	N	S1 profil og S2 overflate	KL
11.04.2011	2336	34404_02	N	S1 profil og S2 overflate	KL
11.04.2011	2337	34404_03	VNV	Arbeid, landskap	KL
11.04.2011	2338	34404_04	NV	Arbeid, landskap	KL
11.04.2011	2339	34404_05	NØ	Landskap	KL
11.04.2011	2344	34404_06	N	S2 profil	KL
11.04.2011	2345	34404_07	N	S1 profil og S2 profil	KL
11.04.2011	2346	34404_08	N	S2 profil	KL
11.04.2011	2347	34404_09	N	S1 profil med prøver	KL
11.04.2011	2348	34404_10	ØNØ	S3 overflate	KL
11.04.2011	2349	34404_11	Ø	S1 og S2, med berg	KL
11.04.2011	2350	34404_12	N	S4 overflate	KL
11.04.2011	2351	34404_13	N	S4 overflate, med varmepåverka sand	KL
11.04.2011	2352	34404_14	N	S4 overflate, med varmepåverka sand	KL
12.04.2011	2353	34404_15	N	S4 profil	KL
12.04.2011	2354	34404_16	N	S4 profil	KL
13.04.2011	2372	34404_17	ØSØ	S10 overflate og profil	KL
13.04.2011	2373	34404_18	ØSØ	S10 overflate og profil	KL
13.04.2011	2374	34404_19	ØSØ	S10 profil	KL

7.5. NATURVITENSKAPELIGE ANALYSER**LABORATORIET FOR RADILOGISK DATERING**

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsvei 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Loftsgården, Kjetil
KHM/Fornminneseksjonen/Uo
Postboks 6762 St. Olavs plass, 0130 Oslo

DF-4489

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	^{14}C alder før nåtid	Kalibrert alder	$\delta^{13}\text{C}$ ‰
TRa-2868	S1, KP1, dyrkingslag Onsaker, Hole, Buskerud	Trekull Furu		1585 ± 30	AD430-540	-22.8
TRa-2869	S2, KP2, kokegrop Onsaker, Hole, Buskerud	Trekull Bjørk		3005 ± 35	BC1295-1140	-28.5

Dato: 24 AUG 2011

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Helene Svarva
Helene Svarva

Einar Vernes
Einar Vernes

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsvei 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Loftsgarden, Kjetil
KHM/Fornminneseksjonen/Uio
Postboks 6762 St. Olavs plass, 0130 Oslo

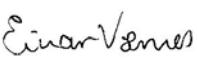
DF-4489

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	^{14}C alder før nåtid	Kalibrert alder	$\delta^{13}\text{C}$ ‰
TRa-2870	S4, KP5, kokegrop Onsaker, Hole, Buskerud	Trekull Furu		3450 ± 30	BC1855-1690	-24.4
TRa-2871	S9, KP7 Onsaker, Hole, Buskerud	Trekull Furu		275 ± 25	AD1640-1655	-24.2
TRa-2872	S10, KP8 Onsaker, Hole, Buskerud	Trekull Gran		625 ± 25	AD1305-1395	-23.9

Dato: 13 SEP 2011

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Fred H. Skogseth

Einar Vernes

7.6. TILVEKSTTEKST

C57818/1-8

Boplassfunn/Dyrkningsspor fra bronsealder/middelalder/eldre jernalder frå ONSAKER (220/1), HOLE K., BUSKERUD.

Funnomstendighet: Arkeologisk utgraving av kokegropene (S2 og S4) og spor etter fossile åkerlag (S1 og S10). Kulturminna vart først registrert i 2010 av Buskerud fylkeskommune i samband med planlagt etablering av gardsveg. Sjaktene låg ope etter registreringa og undersøkinga av kulturminna vart gjennomført for hand.

Kolprøvene vart vedartsbestemt ved Helge Høeg og datert ved NTNU (DF-4489) (i Loftsgarden 2012).

Kolprøver

- 1) Frå S1 dyrkingslag. *Vekt:* 0,25 g. Vedartsbestemt til furu (pinus). Prøva er radiologisk datert på furu til 1585 ± 30 BP, AD 430-540 (Tra-2868).
- 2) Frå S2 kokegrop. *Vekt:* 0,4 g. Vedartsbestemt til bjørk (betula). Prøva er radiologisk datert på bjørk til 3005 ± 35 , 1295-1140 BC (Tra-2869).
- 3) Frå S2 kokegrop. *Vekt:* 0,9 g. Vedartsbestemt til selje, vier/osp (Salix/populus).
- 4) Frå S4 kokegrop, øvre del. *Vekt:* 0,8 g. Vedartsbestemt til selje, vier/osp (Salix/populus).
- 5) Frå S4 kokegrop. *Vekt:* 0,1 g. Vedartsbestemt til furu (pinus). Prøva er radiologisk datert på furu til 3450 ± 30 , 1855-1690 BC (Tra-2870).
- 6) Frå S9 grop, øvre del. *Vekt:* 4,5 g. Vedartsbestemt til gran (picea).
- 7) Frå S9 grop. *Vekt:* 0,4 g. Vedartsbestemt til furu (pinus). Prøva er radiologisk datert på furu til 275 ± 25 , AD 1640-1655 (Tra-2871).
- 8) Frå S10 dyrkingslag. *Vekt:* 0,6 g. Vedartsbestemt til gran (picea). Prøva er radiologisk datert på furu til 625 ± 25 , AD 1305-1395 (Tra-2872).

Orienteringsoppgave: Undersøkingsområdet ligg på vestsiden av Røysehalvøya i hellende terrenget, 55-330 m V for Rv158 ned mot Onsakervika i Nordfjorden i Tyrifjorden.

Kartreferanse/-koordinater: ØK, CJ 049-5-1 **Projeksjon:** EU89-UTM; Sone 32, N: 6662225, Ø: 566011.

LokalitetsID: 139641/139642/139643/139644/139645/139646/139647.

Innberetning/litteratur: Tidemanns, K., 25.11.2010, Kulturhistorisk registering, Hole kommune, gardsveg Onsakervika. Buskerud fylkeskommune

Funnet av: Kjetil Loftsgarden.

Funnår: 2011.

Katalogisert av: Kjetil Loftsgarden.

